

RAPPORT FRA DEN 62.GENERALFORSAMLING I FN
NEW YORK 14.10.07 - 26.10.07

Marie Tjelta, Norges Fredsråd
Nominert av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet

Rapporten inneholder en oppsummering av mine forberedelser til og deltakelse ved FN's 62. generalforsamling høsten -07. Det er en personlig refleksjon.

Jeg vil først takke Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF) samt Norges Fredsråd for at jeg fikk mulighet til å reise og å delta ved FN's generalforsamling, samt Det Norske Utenriksdepartement og den norske FN delegasjonen i New York.

FORBEREDELSE

Forberedelser til turen startet med telefonsamtale med Frode Restad, som reiste som observatør i 2006 og gav meg gode råd for egen forberedelse og har vært behjelpelig med informasjon gjennom denne perioden. Jeg deltok ved utenriksdepartementet's, UD,informasjonsmøte i mai der praktiske forhold rundt generalforsamlingen og oppholdet i New York ble gjennomgått. Der ble det også anledning til å treffe de andre observatørene. Jeg hadde før møte snakket med Frode Restad og han arrangerte et møte for meg med Alexander Harang, tidligere FN observatør, og jeg fikk et innblikk i hva det innebærer å være observatør samt nyttige tips for forberedelser. Det var også arrangert et møte med FN sambandet i Oslo hvor jeg ble introdusert til biblioteket samt annen tilgjengelig informasjon. Jeg hadde også et møte med Marie Holmboe, Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet, for å snakke om forberedelser til turen. Jeg forberedte meg med litteraturstudier, nettstudie og ble mer oppmerksom og interessert i all informasjon om FN's arbeid, både dagsaktuell informasjon og historie. Utover høsten tok jeg kontakt med FN Studentene i Bergen og deltok på møter i den grad det var mulig. Jeg gjennomgikk boken "Aktuelle FN spørsmål" som utgies av UD hvert år, den inneholder aktuelle problemstillinger om de viktigste emnene som blir drøftet under generalforsamlingen.

Vi, observatører, ble anbefalt fra UD om å reise til New York i perioden 151007 til 261007. Dette ble begrunnet med at det var travelt for den norske delegasjonen i New York og at det i denne perioden var best tid for dem.

Jeg har her i Bergen jobbet i en fredsgruppe i IKFF og det var mest aktuelt for meg å delta i 1. komite i FN, som har ansvaret for spørsmål knyttet til internasjonal sikkerhet og nedrustning. Jeg ville også følge arbeidet rundt FN's sikkerhetsråds resolusjon 1325. For meg var det også et mål å lære mer om FN generelt.

OPPHOLDET

Arbeidet i 1.komite, spørsmål knyttet til internasjonal sikkerhet og nedrustning.

Jeg fulgte de tematiske debatter i 1.komite i uke 42 og 43. Kjernefysisk nedrustning.

Biologiske og kjemiske våpen. Håndvåpen.

Gjennomgang av tema som omhandler alle aspekt ved nedrustning.

Som observatør i 1. komite og var jeg bl.a tilskuer og lyttende til statements som ble presentert. Diskusjon om ikkespredningsavtale, nedrustning og opprettelse av atomvåpenfrie soner. Etablering av atomvåpenfrie soner som et ledd i nedrustningsarbeidet diskuteres og det henvises til allerede etablerte soner. Spørsmålet om hvor mye er en villig til å imøtekomme dette i praksis, og hvordan det skal følges opp blir diskutert.

Jeg opplevde diskusjonen rundt opprettelse av atomvåpenfrie soner som positivt. Det er 40 år siden verdens første atomvåpenfrie sone, som omfatter Latin-amerikanske land og Karibien, ble opprettet gjennom traktaten Tlatelolco. I dag omfatter atomvåpenfrie soner Stillehavsoyene, sørøst Asia, Afrika og sentral Asia. Østerriket og Mongolia er atomvåpenfrie stater. Alle atomvåpenfrie soner forbyr oppbevaring, testing, bruk og utvikling av atomvåpen på deres territorium. Det pågår debatter om å opprette atomvåpenfrie soner i nordøst Asia, sentral og øst Europa, arktiske/nordiske regioner og i middelhavsområdet. Dette er under diskusjon i de respektive regioner og i FN. Jeg synes statement fra ambassadør Don Mackay fra New Zealand oppsummerer det når han sier, sitat; a powerful symbol for demonstrating the renunciation of weapons of mass destruction is the reach, and potential reach of nuclearweapon free zones over the landmasses of the globe, sitat slutt.

Sider ved Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, NPT avtalen, diskuteres hvordan skal og bør den følges opp. Det fremkommer ulike perspektiv, klare spenningsforhold mellom atomvåpenstater og ikke atomvåpenstater om strategier og fokus. Tematisk debatt; "Current state of affairs in the fields of arms control and disarmament and role of the respective organizations". Spesielt fokus på Conference of Disarmament og over hvor lite organisasjonen har klart å få gjennomført, betegnelsen "deadlock" ble brukt, og spørsmål om hvordan en kan få denne mer effektiv og kraftfull.

I tematisk debatt om atomvåpen, kommer det forslag til bedring av samarbeid gjennom etablering av mer åpenhet mellom atomvåpenstater og ikke atomvåpenstater, det å snakke sammen er en forutsetning. Rettferdighet vs ulikhet og hvordan dette lett fører til konflikt, det at noen har våpen og at andre ikke har blir tatt opp. NPT avtalen, krever nedrustning fra atomvåpen stater kan atomvåpen statene ruste ned ytterligere? Hvilke målemetoder skal vi ha. Hvordan møte behovet for sikkerhet hvis en tar bort atomvåpen? Jeg sitter med inntrykk av at mye av diskusjonene i 1. komite viser en uoverensstemmelse mellom oppfattelsen av hva ulike stater vektlegger i spørsmålet om hva som gir sikkerhet og hvordan en får dette til, det er stor enighet om at vi skal ha en fredelig verden, men hvordan skal dette gjøres?

Jeg jobber i en fredsgruppe i Bergen og vi har fokus på en kampanje mot bruk av utarmet uran og konsekvenser for helse og miljø ved bruk av dette i ammunisjon og annet krigsmateriale. Det var da spesielt positivt å få høre at Indonesia på vegne av Non Allied Movement, NAM land, ville fremme en resolusjon på dette; Effects of the use of armaments and ammunitions containing depleted uranium. Resolusjonen oppfordrer FN's medlemsland til å foreta nye undersøkelser på helsekonsekvensene som skapes ved bruken av utarmet uran i våpen og krigsmateriale. Ved votering 1. november i 1. komite over denne resolusjonen var det 122 stemmer for, 6 land stemte mot, 35land avstod fra å stemme, deriblandt Norge.

Briefing on the Cluster munition process- A way forward. Det jobbes med et forbud innen 2008. Det ble henvist til oppstart av arbeid i Oslo i februar 07. Det ble trukket frem at et viktig innhold i resolusjonen vil ha fokus på det humanitære perspektivet. 80 stater har per i dag meldt sin interesse. Screening of Final Frontier, sponsored by the Gobal Security Institute, en film om bruk av verdensrommet og hva vi ønsker, de viser ulike perspektiv og spør publikum hvilken verden skal vi ha.

The Disarmament Machinery, paneldebatt om nedrustningsstrategier. På hvilken måte kan vi komme videre? Hvordan bygge konsensus. Patricia Lewis Director av United Nations Institute for Disarmament Research, UNIDIR, definerte the disarmament machinery som en kompleks enhet. Vi kan ikke bare bruke reduksjonistiske metoder da alt er innbyrdes forbundet. Hun refererer til kunnskap om "the tipping point", hvilke faktorer som ligger til grunn for endring og bevegelse, hvordan kan vi bruke denne kunnskapen i nedrustningsstrategier?

Under mange av diskusjonene fremkom det frustrasjon fra delegatene over hvor lite en klarte å gjennomføre av konkrete forslag i nedrustningsspørsmål. Det ble stilt spørsmål om arbeidsmetoder, strategier osv. Hvordan jobbe mer effektivt? Jeg har lyst til å referere til Ray Acheson i Reaching Critical Will når hun oppsummerer arbeidet i 1. komite, sitat; First Committee is often met by delegates and civil society alike with weariness or even apathy, as time-hardened positions have given rise to a number of static annual resolutions that are tabled and voted on year after year. However, the First Committee is the best place for states to build consensus on the issues, to reach common understandings, and to agree on norms of behaviour and principles of cooperation- respect for which we could all benefit from, sitat slutt.

Sikkerhetsrådet. Åpen debatt med agenda 1325, Women and peace and security 231007. I oktober 2000 vedtok FN's sikkerhetsråd resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. Resolusjonen tar utgangspunkt i nødvendigheten av at kvinner deltar på lik fot med menn på alle nivåer og i alle funksjoner for å fremme fred og sikkerhet. Ansvar for oppfølging av resolusjonen ligger i stor grad hos FN's medlemsland både gjennom tiltak på nasjonalt plan og gjennom bilateral fredsinnsett i land som er rammet av konflikter. Resolusjonen oppfordrer land til å opprette en nasjonal handlingsplan.

Ban Ki Moon åpnet debatten i sikkerhetsrådet. Han begynte med å si at flere og flere kvinner deltar i mekling og forhandlinger for å søke fred og rettferdighet. Han snakket om behovet for utarbeidelse av nasjonale handlingsplaner, implementering av resolusjonen samt finansiering og evalueringssystem. Han hadde forslag om at FN koordinerer program i samarbeid med de enkelte nasjoner, program som blir etablert ut fra nasjonale behov. Han oppfordret nasjoner til å fortsette å arbeide for å få slutt på vold mot kvinner og å etablere prosedyrer for å kunne overvåke/registrere vold mot kvinner i overensstemmelse med 1325. Det ble fokusert på behovet for å fornye nåværende strukturer i organisasjoner og ha fokus på kjønn.

Det jeg sitter igjen med etter en dag med statements fra ulike delegasjoner er at mye gjenstår i dette arbeidet, delegaten fra Italia sa sågar at han mente ting hadde gått bakover ikke fremover i dette arbeidet. Tema som ofte kom frem var vold mot kvinner i konfliktsituasjoner, voldtekt som våpen, vold mot kvinner og barn spesielt og hvordan dette kan sikres. De fleste delegater var opptatt av at dette må få fokus. Empowerment av kvinner, aktiv støtte til dette arbeidet, dialog samt etablering av verktøy for å måle effekt av tiltak. Det ble også tatt opp at de som utøver denne typen vold må straffes, det må få konsekvenser. Gina Torry fra Non Governmental Organization working group, stilte spørsmålet om hva 1325 har betydd for kvinner i konfliktutsatte land? Hun sa videre at resolusjonen må inneholde kjønns perspektiv i forhold til språkbruk og at sikkerhetsrådet bør sikre mer effektive midler for å implementere 1325. Det ble fremhevet at FN må samarbeide med lokale myndigheter i det enkelt land for å benytte kultur og eksisterende tradisjoner i implementering av resolusjonen.

Non Governmental Organizations, NGO

Jeg hadde møte med Sam Cook Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) som jobber med 1325.

Vi snakket generelt om hennes arbeid og 1325 spørsmålet i FN.

Møte i WILPF med Ray Acheson som leder arbeidet med Reaching Critical Will. Uformelt møte med diskusjon rundt deres arbeid i forhold til 1. komite.

Møte med Jenna E. Brown med informasjon om Nobel Womans Initiative.

Jeg deltok på flere NGO møter i perioden;
Global Peoples Consultations, arrangert av Oxfam, Amnesty International og IANSA, Internasjonal Action Network On Small Arms, fortellinger fra mennesker som har vært utsatt for bevæpnet vold og som gjennom sin fortelling ber myndigheter og stater om å bli enige om en virkningsfull og handlekraftig våpen handels traktat, "arms trade treaty", ATT. Sterke fortellinger med appell til regjeringer og stater om å bli hørt i dette arbeidet.

Nuclear Weapon Free Zone; Path to a nuclear free world. Atomic mirror arrangement for å feire 40 år siden verdens første offisielle våpenfrie sone, Treaty of Tlatelolco, entry into force 1969.

Panel diskusjon som omhandlet 1325. med fokus på Myanmar, arr.; Global Action to Prevent War and the Global Justice Center. Panel diskusjon om tilstanden for kvinner i Burma. Det var to kvinner fra The Womans League of Burma som fortalte om generelt sett vanskelige forhold for kvinner i Myanmar.

FN ORGANISASJONER

Møte i UNICEF, United Nations Childrens Fund, med nestleder Hilde F. Johnsen. Generell informasjon og gjennomgang av målsettinger og arbeidet i UNICEF.

Møte I UNDP, United Nations Development Programme, med Olav Kjørven. Generell informasjon.

Møte i UNIFEM, United Nations Development Fund for Women, med Mr. Antonie de Jong og Ms. Barbara Adams. Generell infomasjon om deres arbeid samt utveksling av tanker rundt kjønnsperspektiv i FN`s arbeid. Vi hørte litt om 1325 samt om arbeidet med å utvikle måleinstrumenter for UNIFEM`s prosjekter.

Jeg deltok på FN`s markering av ; The International Day for the Eradication of Poverty 171007. Stand up and speak out against poverty and for the Millennium Development Goals. Markeringen ble åpnet av generalsekretær Ban Ki Moon, og ble arrangert i hagen utenfor FN bygget.

DEN NORSKE DELEGASJONEN I NEW YORK

Observatørene ble sammen med stortingsrepresentantene inviterte til å delta ved delegasjonens morgenmøte daglig. Dette var møter med en orientering om hvilke saker delegasjonen prioriterte i FN samme dag. Det ble også informert om innlegg Norge skulle holde samme dag og i hvilken komite dette var.

Stort arbeidspress og travle dager preget delegasjonen, på tross av dette følte jeg det alltid var rom for spørsmål og tid til samtale. Jeg fikk en utførlig gjennomgang av 1. komite og dens arbeid, et historisk overblikk over utviklingen i nedrustnings og ikkespredningsarbeidet av

Knut Langeland. Delegasjonen inviterte også til en intern briefing om FN systemet ved ambassadesekretær Daniel Hirsch og Erlend G Krogstad. Ministerråd Berit Enge informerte om hennes arbeid ved delegasjonen, fokusområder; sikkerhetsrådet, Afrika spørsmål og nedrustning.

ANBEFALINGER

FN er en stor organisasjon og jeg tror det er viktig med et program og hjelp til en forståelse av arbeidet som foregår der i starten av observatøroppholdet. Det ville være ønskelig at observatørene reiste sammen med stortingsrepresentantene enten i første eller andre gruppe, for også å lette arbeidet ved delegasjonen som ville få en gruppe å forholde seg til med tanke på planlegging av program og generell informasjon. Avklare roller mellom stortingsrepresentantene og det sivile samfunn i forhold til deltakelse i program på forhånd. Jeg vil videre foreslå at det under informasjonsmøte som UD holder for det sivile samfunn tas en gjennomgang av planlagt program for observatørene, fokus på planlegging av hvordan observatørene ønsker å bruke oppholdet, hva som forventes av dem. En praktisk hjelp til å orientere seg i et stort system.

Jeg vil gjerne takke UD samt mine respektive organisasjoner for denne muligheten jeg har fått til å bli mer kjent med FN organisasjonen. Jeg har fått utvidet mitt perspektiv, oppholdet har gitt meg ny kunnskap og større forståelse av internasjonalt politikk.